

Vragen en antwoorden beperking instroom speciaal onderwijs in Zuid-Limburg

Wat is er precies aan de hand?

De constante toestroom van leerlingen versus de krapte op de arbeidsmarkt maakt dat verdere groei van het (voortgezet) speciaal (basis) onderwijs niet (goed) opgevangen kan worden en groepen vol raken. Dit vraagt om interventies waar wij niet trots op zijn, echter die wel nodig zijn om de kwaliteit van onderwijs te borgen voor de leerlingen die momenteel op het so of vso zitten. Daarnaast is ingrijpen ook nodig om de werkdruk van onze collega's acceptabel te houden.

Bestuurders uit de regio Westelijke Mijnstreek, Parkstad en Maastricht-Heuvelland met sbo, so en vso binnen hun stichting hebben onlangs de noodklok geluid binnen zowel het Samenwerkingsverband PO als het Samenwerkingsverband VO.

Daarom is afgesproken om de instroom te beperken tot het niveau waarbij we de kwaliteit en continuïteit van onderwijs kunnen blijven borgen. Dat leidt tot een tijdelijke leerlingestop bij groepen waar de maximale groeps grootte al is behaald of overschreden en waarbij kinderen conform hun leeftijd of ondersteuningsvraag juist in deze groepen geplaatst moeten worden.

Speelt dit in heel Zuid-Limburg?

Hoewel de specifieke situatie per regio en school wel verschilt, is de trend van groei in aantal leerlingen in speciaal onderwijs in elke regio in Zuid-Limburg herkenbaar. De urgentie verschilt wel. Elk schoolbestuur zal op de eigen websites communiceren welke scholen en groepen het betreft.

In de regio Parkstad is er structureel sprake van meer leerlingen in het speciaal onderwijs dan we financiering voor ontvangen van het rijk. Dat noemen we de vereveningsopdracht; elke regio ontvangt gelden voor leerlingen in het speciaal onderwijs gebaseerd op een landelijk gemiddelde, daar zitten we in Parkstad structureel boven. Dit verschil komt ten laste van de reguliere gelden van de reguliere en speciaal onderwijs scholen in die regio. Naast een arbeidsmarktkrapte uitdaging in deze regio is er dus ook een financiële uitdaging. Dit is in zichzelf geen aanleiding geweest om de instroom te beperken, maar beperkt wel de mogelijkheden om tot structurele oplossingen te komen.

Hoe weet ik of een groep vol zit?

De maximale groeps grootte kan per groep verschillen en is afhankelijk van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen in de betreffende groep. Een school waar een (gedeeltelijke) leerlingestop van toepassing is, publiceert op de schoolwebsite welke niveaus per leerjaar vol zitten. Leerjaar is van belang omdat instroom in het speciaal onderwijs op elk moment en in elk leerjaar kan plaatsvinden. De directeur van de betreffende school zorgt voor deze informatie en houdt tevens bij wanneer er weer plaats is en welke leerling hiervoor in aanmerking komt.

Worden er helemaal geen leerlingen toegelaten?

Kinderen die worden verwezen naar het speciaal basis onderwijs krijgen wel een toelaatbaarheidsverklaring. Maar de plaatsingstermijn kan langer duren als de groep waar het kind naartoe zou gaan vol is. De procedure voor verwijzing blijft dus in principe hetzelfde.

Waarom nu 'pas' deze noodkreet?

De problemen spelen al langere tijd en zijn al eerder onderkend. De noodkreet is reeds langer bekend op landelijke tafels. Zowel de PO-Raad, GO-raad, AOB, als CNV, etc. hebben deze signalen diverse keren afgegeven. Hierover werd bijvoorbeeld al het volgende gepubliceerd:

- De roep om een deltaplan voor het lerarentekort: [oproep op Bonden en werkgevers: deltaplan nodig tegen lerarentekort | CNV - Onderwijsnieuws | CNV Connectief](#)
- In de [nieuwsbrief van de PO-raad](#) (16 januari 2024) staat dat landelijk 1 op de 5 scholen in het SO een wachtlijst heeft. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft hiertoe een peiling uitgezet in oktober 2023.
- Recent is een onderzoek van Berenschot ([Rek is uit de keten van kinderopvang, onderwijs en zorg \(berenschot.nl\)](#)) verschenen waarin de druk op de keten is onderzocht.

Daarnaast is het steeds een onderwerp van gesprek geweest met de gemeente. Ook wordt er al geruime tijd hard gewerkt binnen de reguliere scholen om – naast het bieden van het beste onderwijs - te voldoen aan de ondersteuningsbehoeften van leerlingen. Er wordt intensief samengewerkt met regulier onderwijs, gemeenten en zorg, resulterend in allerlei inclusie trajecten en onderwijs/zorg constructies. Echter de instroom blijft onverminderd hoog en dat zorgt in combinatie met vacatures die niet kunnen worden ingevuld er nu voor dat een grens van wat haalbaar is, wordt bereikt.

Per wanneer gaan de genomen maatregelen in?

De leerlingen die nu een toelaatbaarheidsverklaring én een datum voor plaatsing hebben, worden nog geplaatst. Voor alle andere leerlingen met een toelaatbaarheidsverklaring kan het zijn dat ze langer moeten wachten op een plek binnen het speciaal onderwijs. Plaatsing is afhankelijk van de ruimte in de groep waar het kind geplaatst zou worden. We hebben de MR (De Buitenhof) geraadpleegd, zij hebben hierin positief geadviseerd, uiteraard met bijbehorende zorg wat dit betekent voor kinderen die dan niet geplaatst kunnen worden. Daarnaast hebben we ook de GMR betrokken en geïnformeerd.

Om de resulterende wachtlijsten goed te monitoren hebben we een tweewekelijks overleg ingepland met bestuur, directie en de teamleider zorg om zicht te houden op de ontwikkeling en snel te kunnen acteren indien nodig.

Zou het kunnen dat er wel nog leerlingen uit andere regio's geplaatst worden binnen het speciaal onderwijs in regio Parkstad?

Krijgt een kind een toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal onderwijs dan staat daarin tot welke soort school het kind kan worden toegelaten en tot wanneer de toelaatbaarheidsverklaring geldig is. Met de verklaring kunnen ouders hun kind inschrijven bij een geschikte school naar keuze. Dit geldt zowel voor s(b)o als vso.

Een andere factor die meespeelt in de keuze van de school en locatie, is het (deels) vergoeden van leerlingenvervoer als dat nodig is. De gemeente waarin de leerling woonachtig is bepaalt of een kind hier recht op heeft.

Dat gezegd hebbende geldt dat als ouders zich melden met een kind bij s(b)o- of vso-school binnen of buiten de eigen regio dat die school zorgplicht heeft. Indien deze school vol zit, kunnen ze aan andere scholen voor speciaal onderwijs vragen om uit te helpen. Als de school buiten de regio weer ruimte in de groep heeft, wordt in overleg gekeken of het kind alsnog naar die school kan. Ook hierover zijn afspraken gemaakt met de collega schoolbesturen. In Parkstad hebben we een tijd geleden al een bovenschools loket ingericht, hierin wordt afstemming over mogelijkheden bij andere scholen in meegenomen.

Gaan kinderen dan thuiszitten?

Helaas kunnen we dat niet bij voorbaat ontkrachten. Natuurlijk proberen we dit zoveel mogelijk te voorkomen. Hierover stemmen we af met onderwijs, gemeente en zorgpartners in de knooppunt overleggen. Overigens is de oorzaak van een kind dat niet naar school gaat vaak een samenspel van allerlei factoren en ligt dit dus niet altijd (primair) bij de school.

Krijgen reguliere scholen nu niet te maken met een groot aantal leerlingen dat niet door kan naar het speciaal onderwijs?

Het kan zijn dat leerlingen langer moeten wachten op een plek in het speciaal onderwijs. We spannen ons in om zo concreet als mogelijk zicht te geven op plaatsingsdata.

Welke dingen doen we om tot een oplossing te komen?

Dit is een complex probleem waarbij we naast krapte op de arbeidsmarkt ook te maken hebben met zaken als wet- en regelgeving en de samenwerking met externe partners en op die onderdelen zoeken we ook naar oplossingen. Op dit moment is Alterius onder andere bezig met de volgende zaken:

- Inzet netwerk en ontwikkelen van expertise van leerkrachten op reguliere scholen (o.a. via professionalisering en kennisdeling).
- Inclusie is een speerpunt is ons koersplan. De samenwerking met Bernardinuscollege is hier een goed voorbeeld van. En de inzet op 'breed schakelen', waarbij we kinderen die naar regulier onderwijs zouden kunnen schakelen signaleren en begeleiden in hun overstap.
- We zijn (gelukkig weer) opleidingsschool. Er zijn gesprekken gaande met De Nieuwste Pabo om de stage in het speciaal onderwijs weer te verplichten.
- We blijven vacatures plaatsen voor nieuwe docenten.
- We blijven ons IZEO-concept doorontwikkelen om leerlingen in een behandeltraject te kunnen voorzien van onderwijs.
- Bestuurders met so- en vso-scholen binnen hun stichting hebben we gevraagd om deel te nemen aan een out of the box bijeenkomst, waarin we elkaar informeren over wat iedereen nu al buiten de gebaande paden heeft gedaan om personeel te vinden, met name in so en vso. Vanuit deze bijeenkomst hebben de bestuurders een TaskForce opgericht om voor de korte en de langere termijn afspraken met elkaar te maken die enerzijds duidelijkheid geven over plaatsingen en plaatsingsbeleid binnen de SWV-en, maar ook met elkaar in gesprek gaan hoe we bij voorkomende problemen elkaar kunnen helpen.

Met wie is de informatie over de beperking van instroom gedeeld?

- Het CvB heeft de RvT, GMR, gemeente Maastricht en de contactinspecteurs po en vo geïnformeerd. Daarnaast zijn alle schoolleiders geïnformeerd.
- De Ondersteuningsplanraad (OPR) van de SWV'n zijn door de directeur geïnformeerd.
- Inmiddels hebben de topambtenaren onderwijs van de drie grote gemeenten (Heerlen, Sittard-Geleen en Maastricht) toegezegd om de bestuurders te ondersteunen in de TaskForce.